

Oikeusministeriölle

Oikeusministeriö asetti 13 päivänä helmikuuta 2004 työryhmän valmistelemaan rikosvahinkolain kokonaisuudistusta. Työryhmän tehtävänä oli selvittää rikosvahinkolain täsmälliset uudistamistarpeet ja mahdollisuudet korvaussuojan laajentamiseen. Lisäksi työryhmän oli asetettava korvaussuojan mahdolliset laajennukset tärkeysjärjestykseen sekä arvioitava, miten voitaisiin parantaa rikoksen uhrien tiedonsaantia korvausjärjestelmästä ja nopeuttaa korvausten saamista. Työryhmän oli laadittava tarpeelliset lainsäädäntöehdotukset hallituksen esityksen muotoon. Työryhmän oli suoritettava tehtävänsä 30 päivään marraskuuta 2004 mennessä.

Työryhmän puheenjohtajaksi kutsuttiin lainsäädäntöneuvos Antti T. Leinonen oikeusministeriöstä ja jäseniksi erityisasiantuntija Tuomo Antila oikeusministeriöstä, asessori Eeva Wahlberg vakuutusosastoista, toimistopäällikkö Pekka Syrjänen Valtiokonttorista, asianajaja Aarno Arvela Suomen Asianajajaliitosta sekä aluevastaava Jaana Koivukangas Rikosuhripäivystys ry:stä. Työryhmän jäsen Tuomo Antila on toiminut samalla työryhmän sihteerinä.

Työryhmä on kokoontunut 17 kertaa. Työryhmä on kuullut asiantuntijoina apulaisasiantuntija Jarmo Littusta oikeusministeriöstä, ylikomisario Mikko Lampikoskea sisäasiainministeriöstä, hallitussihteeri Päivi Kaartamo ja lakimies Anne Kumpulaa sosiaali- ja terveystieteiden ministeriöstä sekä johtaja Ritva-Liisa Raatikaista Oikeusrekisterikeskuksesta.

Työryhmä ehdottaa mietinnössään rikosvahinkolain kokonaisuudistusta. Voimassa oleva rikosvahinkolaki kumottaisiin ja korvattaisiin uudella samannimisellä lailla.

Työryhmän ehdotusten perustavoitteena on parantaa henkilövahingon kärsineen rikoksen uhrin oikeutta korvaukseen ja selkeyttää korvaussääntelyä. Ehdotuksilla pyritään siihen, että korvaus henkilövahingosta määrättäisiin rikosvahinkolain nojalla yleensä yhdenmukaisesti sen kanssa, miten samaan vahinkoon perustuva vahingonkorvaus on tuomioistuimessa vahingonkorvauslain nojalla tuomittu. Tämän tavoitteen toteuttamiseksi henkilövahingon korvaamista koskevia rikosvahinkolain säännöksiä tarkistettaisiin vastaamaan vahingonkorvauslain uudistettuja säännöksiä, jotka tulevat voimaan 1 päivänä tammikuuta 2006. Niiltä osin kuin rikosvahinkolain mukainen korvaussuoja olisi suppeampi kuin vahingonkorvauslain mukainen korvaussuoja, erot korvaussuojien laajuudessa ilmenisivät nimenomaisesti laista.

Törkeiden väkivaltarikosten uhrien korvaussuojaa parannettaisiin lisäksi siten, että henkirikoksen yrityksen ja törkeän pahoinpitelyn tai sen yrityksen uhreille voitaisiin nykyisestä poiketen suorittaa rikosvahinkolain nojalla korvausta henkilövahingon ohella myös kärsimyksestä. Rikosvahinkolain nojalla maksettavalle kärsimyskorvaukselle säädettäisiin enimmäismäärä, joka olisi seksuaalirikosten uhrien osalta 8 000 euroa ja vapautteen kohdistuvien rikosten ja väkivaltarikosten uhrien osalta 3 000 euroa.

Työryhmä ehdottaa rikoksen uhrin läheisten korvaussuojan selkeyttämistä ja tarkistamista. Henkilövahingon kärsineelle erityisen läheisillä henkilöillä olisi laissa säädetyin edellytyksin oikeus saada rikosvahinkolain nojalla korvaus kuluista ja ansionmenetyksestä, jotka heille aiheutuvat henkilövahingon kärsineen hoitamisesta ja muista vahingosta johtuvista toimenpiteistä.

Surmansa saaneelle erityisen läheisellä henkilöllä olisi puolestaan tietyin edellytyksin oikeus korvaukseen hänelle kuolemantapauksen seurauksena aiheutuneesta henkilövahingosta johtuvista sairaanhoitokustannuksista ja muista kuluista sekä ansionmenetyksestä. Henkilövahingosta suoritettava korvaus korvaisi surmansa saaneen läheiselle nykyisin eräin edellytyksin suoritettavan kärsimyskorvauksen.

Korvausjärjestelmän toiminnan tehostamiseksi ehdotetaan rikosvahinkolautakunnan lakkauttamista ja korvattavan vahingon vähimmäismäärän korottamista 34 eurosta 170 euroon.

Ehdotukseen sisältyvillä säännöksillä pantaisiin täytäntöön rikoksen uhreille maksettavista korvauksista annettu neuvoston direktiivi. Jos Suomessa asuva henkilö on joutunut tahallisen väkivaltarikoksen uhriksi toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa, hän voisi työryhmän ehdotuksen mukaan jättää rikoksella aiheutetun vahingon korvaamista koskevan hakemuksen Valtiokonttoriin toimitettavaksi edelleen tekopaikkavaltion korvausviranomaiselle.

Työryhmä on lisäksi arvioinut keinoja, joilla voitaisiin parantaa rikoksen uhrien tiedon-
saantia rikosvahinkojen korvausjärjestelmästä. Mietintöön sisältyvässä muistiossa esitetään työryhmän ehdottamat toimenpiteet tiedotuksen kehittämiseksi.

Saatuaan työnsä valmiiksi työryhmä luovuttaa kunnioittavasti mietintönsä oikeusministeriölle.

Helsingissä 17 päivänä joulukuuta 2004

Antti T. Leinonen

Tuomo Antila

Eeva Wahlberg

Pekka Syrjänen

Aarno Arvela

Jaana Koivukangas